REDACŢIUNEA, Administraţiunea şi Tipografia Braşov, piaţa mare nr 30
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimit.
Inserate se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele BIROURI de ANUNŢURI: In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA apare în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate: Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov: Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30, etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 49. Braşov, Sâmbătă 1 (14) Martie. 1908.

Neajunsurile şi scăderile noastre economice.

I.

Este bine şi de datoria fiecărui popor, să-şi cunoască puterile de care dispune, ca şi scăderile sale, care îl ţin pe loc, ori îl împiedecă din calea progresului şi îl fac inferior în lupta de toate zilele şi în concurenţa cu alte neamuri, ţări şi popoare. Cu atât mai mult suntem datori să-o facem noi Românii de dincoace de munţi, cari sute de ani furăm ţinuţi departe de orice contact cu lumea mare şi ne-am pomenit de-odată în concurenţă cu cultura şi civilisaţiunea apusană, şi noi nedispunând de-o clasă de elită socială cu averi mari, nici cel puţin de-o clasă medie burgheză cu stare materială independentă, şi cu experienţă şi rutină veche tehnică în comerciu şi industrie. Bruma de clasă comercială de negustori români şi semiromâni, ce-i aveam la Braşov şi în alte câteva oraşe şi târguri ardelene sub numirea de Greci în legătură cu companiile zise greceşti de comerciu levantin, au dispărut, ca şi roua dimineţii, şi locul lor l'a luat număroasa clasă de *intelectuali*, cu deosebire advocaţii români neaoşi, cari se înmulţesc pe fiecare an în oraşe şi sate.

Dacă avuţia şi forţa noastră de producţiune, sprijinită pe aceste noui forţe intelectuale, a crescut şi cât a crescut sub îndemnul ei şi la luminile ei, nu voim să cercetăm acum. Că poporul de rând a progresat pe calea bunăstării materiale şi culturale, deşi ţăranul nostru are şi simte lipsă de mai multe exigenţe ca în trecut, când făcea clacă şi dădea dijmă la domnii şi popii străini din produsele mânilor sale — aceasta este fără îndoiala. Dovadă sunt regularea şi înfrumuseţarea satelor şi oraşelor noastre, puţine la număr ce e drept, apoi locuinţe igienice, biserici, şcoale şi alte edificii publice prin comune, băncile cele număroase sau chiar nenumăroase, peste trebuinţele reale, — căci pe alccurea am ajuns acolo, de fie-care sat în rând îşi are azi banca sa, ca să nu mai alerge să facă datorii prin vecini. Dar că am făcut tot ceea ce s'ar fi putut face în 50 de ani pe terenul social şi economic şi cu *inteligință* atât de numeroasă sub raporturile date, iată ce vroim a cerceta în studiul de faţă!

Cu agricultura stăm şi ne învârtim încă tot în rutina şi sistemele vechi de cultură primitivă, moştenită din moşi şi strămoşi, cu toată mulţimea de şcoale poporale, cu frumosul număr de învăţători titraţi şi de preoţi licenţiaţi şi absolvenţi de S-ta Teologie, cari ai noştri încă toţi *trebue să poarte economia*, dar ei toţi trebue să se ducă să consulte pe nenea Stan şi Badea Ion în afaceri economice şi să ceară poveţe dela el. In şcoalele profesionale şi practice, cei mai puţini elevi sunt din neamul nostru, dar la gimnasiile ungureşti se îmbulzesc cu sutele.

De literatura economică românească, şi de prosperarea ei nici că merită să vorbim, *doar suntem cu toţii săraci!* „Noi n'avem moşiii mari şi domenii întinse de administrat!" Alte popoare şi state espropriează pentru parcelare şi dismembrare latifundiile şi proprietatea mare, puţin productivă, pentru ale desface în proprietăţi mijlocii şi mici ori *colective*, ca să producă mai mult şi cu culturi şi isvoare de venit mai variate, ca mai sigură pentru stat şi societate. La noi mai mult de jumătate din proprietatea mare este pe drum de a fi dismembrată şi parcelată şi chiar în vecina România, cu latifundiile şi moşiile mari ale ei — ţăranii au şi se folosesc de cele mai multe maşini şi unelte perfecţionate, dar n'au pământ de hrană şi păşune pentru vitele lor şi ei au 85% din vitele totale ale ţării.

Trecem *la industrie şi comerciu.* Azi *Aprobatele* şi *Compilatele* nu ne mai împedecă „ca pe tata" şi nici privilegiile medievale ale ţehurilor săseşti nu ne înăbuşe, nu ne mai alungă şi scot din ele. Totuşi în comerciul mare şi mic de detaliu, cu toată mulţimea băncilor noastre şi a capitalurilor frumoase, de cari ele dispun, adunate din sudoarea opincei, noi am rămas şi devenit tributarii străinilor până în cele mai mici şi mai neînsemnate obiecte de prima necesitate, şi chiar în comunele cele mai bogate şi mai compacte româneşti, cumpărăm aproape tot dela străini, şi firme româneşti aproape că nu se văd. Atragerea la sine a produselor solului nostru de către băncile noastre şi desfacerea lor în mare, pentru a evita pe comisionarii şi intermediatorii ovrei şi a obţine preţul maximal pentru producător — aceia le-a scăpat d-lor din vedere. Neapărat că este mai uşor şi comod de a da bani la popor, pentru a se duce în America şi apoi de ai scoate în vânzare casa şi moşia, dacă nu poate plăti, şi advocaţii mai încasează comisiuni grase cu eşiri şi espertize la faţa locului, procese, ascultare de martori etc.

In industria *fie mare, fie mică* — să vedem cum stăm. Pentru înfiinţarea industriei mari de fabrică — „Munţii noştri aur poartă" — avem materii prime şi combustibil ieftin în valoare de milioane nenumărate, avem la 3—400 de mii cai putere în absolută stăpânire a poporului nostru, în căderile de apă — avem braţe ieftine şi suficiente, cari ne găsind ocupaţiune şi câştig cât de modest acasă, trebue să alerge peste nouă ţări şi nouă mări, ca să-şi agonisească pânea de toate zilele; avem în toate părţile căi de comunicaţiune uşoară, şosele impetrite, căi ferate, şi peste puţin vom avea şi râurile făcute plutitoare şi navigabile, cu acces direct la 2 mări: la Marea Neagră şi Marea Adriatică, fără transbordări, cari ne asigură transportul ieftin şi debuşeul pentru tot felul de mărfuri şi produse ale economiei noastre naţionale. Şi totuşi până astăzi n'avem nici o singură fabrică ori întreprindere industrială românească, fie măcar de pomenire. In industriile mici curente aproape, ca şi în comerciul mic de detaliu, Românul este tributar streinului în toate. Meseriaşii în comunele rurale fruntaşe române aproape toţi sunt streini.

Energica atitudine a deputaţilor naţionalişti în desbaterile asupra revizuirei regulamentului şi frumoasa solidaritate manifestată, a fost desigur motivul, care a îndemnat pe d-l *George Pop de Băseşti* a adresa ziarului nostru următoarea telegramă:

Cehul Selagiului, 13 Martin n. — Gratulez bravilor noştri deputaţi ai partidului naţional la lupta vitează. *Virtus romana rediviva.*

Pop de Băseşti.

Ridicarea soldei oficerilor. In cercurile, cari stau aproape de guvernul ungar, se asigură, precum anunţă »Bud. Hirlap«, că guvernul se va alătura la ameliorarea soldei oficerilor, în cazul, când nu vor fi urcate în mod prea simţitor celelalte poziţii ale budgetului de războiu. Urcarea soldei soldaţilor de abia va fi însă aprobată de guvern din cauze financiare. Se mai asigură, că urcarea soldei oficerilor nu va fi luată în budgetul anului 1908 ci numai începând cu budgetul anului 1909. Oficerii vor beneficia însă deja *cu 1 Iulie 1908* de urcarea lefurilor. Pentru cheltuelile aceste ministeriul de răsboiu poate cere un credit suplementar.

Comisiunea dietală pentru petiţiuni luând în şedinţa de alaltăeri în desbatere mai multe petiţiuni, a primit cu satisfacţie declaraţiunea contelui Apponyi, că se ocupă cu multă bunăvoinţă de chestiunea *penziunei învăţătorilor* şi că va prezenta dietei încă înainte de vacanţele de vară proiectele privitoare la *autonomia catolică şi la congrua.*

Nota Angliei cu privire la Macedonia — Ziarul »Politische Corespondenz« află din Londra, că guvernul englez aprobând vederile ministrului afacerilor streine Grey, a remis cabinetelor străine propuneri tin-

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Maupassant.

Scrisorile noastre.

Opt ceasuri de drum cu trenul provoacă somnul la unii şi insomnie la alţii. Cât mă priveşte, ori ce călătorie îmi strică somnul pentru noaptea următoare.

Pe la cinci ore sosisem la amicii mei Muret d'Artus, ca să petrec trei săptămâni la proprietatea lor de la Abelle. O casă drăguţă, clădită pe la sfârşitul secolului trecut de un bunic de al lor şi rămasă familiei. Are deci acel caracter intim al locuinţelor vecinic locuite, mobilate, pline de viaţă şi înveselite de aceiaşi oameni. Nimic nu se schimbă; nimic nu se pierde din sufletul locuinţelor, nici odată golite de mobile, — ale căror covoare n'au fost nici odată desprinse şi s'au tocit, s'au îngălbenit, decolorat pe acelaş părete. Nimic nu ese din mobilele vechi, mişcate doar din vreme în vreme pentru a se face loc unei mobile noui, care întră acolo ca un nou născut în mijlocul fraţilor şi surorilor.

Casa e pe o coastă în mijlocul unui parc înclinat până la gârla, peste care trece un pod de piatră în forma spinării măgarului. Dincolo de apă se întind livezi, prin cari trec cu pas încet vaci grase, hrănite cu iarba umedă, şi al căror ochiu umed pare a fi plin de rouă, de brumă şi de frăgezimea păşunilor. Iubesc aceasta locuinţă, cum iubeşte cineva aceia ce doreşte cu foc să poseadă. Revin în fie-care an, toamna, cu o plăcere, nemărginită; o părăsesc apoi cu părere de rău.

După ce prânzeam la aceasta familie prietenă, în mijlocul căreia eram primit ca o rudă, întrebam pe Paul Muret, camaradul meu:

— Ce odaie mi-ai dat anul acesta?
— Odaia mătuşei Roza.

Un ceas mai târziu, Doamna Muret d'Artus, urmată de cei trei copii ai săi, două fetişcane şi un ştrengar de băiat, mă instala în această odaie a mătuşei Roza, unde nu mai dormisem nici-odată.

Când fui singur, cercetai păreţii, mobilele, toată înfăţişarea locuinţei, pentruca să-mi familiarisez spiritul. O cunoşteam, dar puţin în urma întrării mele în mai multe rânduri, când privisem cu o aruncătură de ochi indiferentă portretul în pastel al mătuşei Roza, care da numele odăii.

Nimic nu spunea mai mult această bătrână mătuşa Roza ascunsă în dosul geamului. Avea aerul unei femei bune de odinioară, unei femei cu principii şi percepte, tot atât de tare în maximele de morală ca şi în reţetele de bucătărie, una din acele mătuşe bătrâne, care-şi strigă veselia şi cari sunt îngerul ursuz şi sbârcit al familiilor de provincie.

Eu n'am auzit vorbindu-se de altfel de loc despre ea; nu ştiam nimic de viaţa sau de moartea ei. Dată ea din acest veac sau din cel trecut? Părăsise lumea în urma unei vieţi liniştite sau agitate? Dăduse la cer un suflet curat de fată bătrână, un suflet liniştit de soţie, un suflet gingas de mamă sau un suflet chinuit de iubire? Ce mă privea? Numai acest nume: »mătuşa Roza« îmi părea ridicol, de rând, urât.

Luai una dintre lumânări. ca să-i privesc figura aspră, atârnată sus, într'o veche ramă de lemn aurit. Apoi, părându-mi neînsemnată, neplăcută, antipatică chiar, cercetai mobila, toată era din vremea lui Ludovic al XVI-lea, din timpul Revoluţiei şi al Locotenenţei.

Nimic, nici măcar un scaun, sau o perdea nu întrase în vremea aceia în această odaie, care păstra amintirea, miros delicat, miros de lemn, de stofă, de scaune, de perdele, în astfel de case unde au trăit inimi, au iubit şi n'au suferit.

Apoi mă culcai, dar nu dormii. După un ceas ori două de neastâmpăr, mă hotărâi să mă scol şi să scriu scrisori.

Deschisei un mic sertar, de mahon, cu nişte trăgătoare de aramă, aşezat între cele două ferestre, în nădejdea, că aş putea găsi hârtie şi cerneală. Dar nu găsii decât un toc foarte învechit. Vrui să închid, dar un punct strălucitor îmi atrase privirea: era un fel de capăt de cui galben, şi care era un fel de ieşitură rotundă în ungherul unei poliţe.

Zgârâindu-l cu degetul, îmi păru că se mişcă. Il apucai între unghii şi trăsei cât putui. Eşia încet. Era un ac lung cu gămălie. strecurat şi ascuns într'o spărtură a lemnului.

Pentru ce era? Mă gândii numai decât că trebuia să servească ca să mişte un resort, care ascundea un secret şi căutai. A trecut multă vreme aşa. După cel puţin două ceasuri de cercetări descoperii o altă gaură aproape în faţa celei dintâiu, dar în fundul unei scobituri. Infipsei înăuntru acul cu gămălie: o tăbliţă mi-se arăta ochilor şi zării numai decât două pachete de scrisori, scrisori îngălbenite legate cu o panglică albastră.

Le-am cetit. Le-am copiat pe acestea două:

»Vrei dar să'ţi înapoiez scrisorile, scumpa mea prietenă; iată-le, dar asta îmi produce o mare durere. Spune-mi de ce te temi? Că le pierd? Dar ele sunt încuiate.

zând la numirea pe termin fix a unui guvernator general pentru Macedonia, care va putea fi creştin sau musulman.

Din dieta ungară.

Şedinţa de Mercuri a dietei a oferit un deosebit interes prin energicele discursuri rostite contra proiectului revizuirei de către deputaţii naţionalişti V. *Goldiş* şi Dr. Ştefan C. *Pop* şi prin câteva interpelaţiuni de actualitate. Dintre deputaţii naţionalişti lipseşte numai dep. Dr. Novac, care e bolnav.

Resumăm decursul acestei şedinţe în următoarele:

Dep. *Goldiş*, care a vorbit aproape două ore, constată, că camera nu poate să'şi modifice regulamentul în opoziţie cu opinia publică sau cu Coroana, căci cestiuni atât de importante, cari taie atât de adânc în constituţia ţării, parlamentul n'are voie să le rezolve fără aprobarea prealabilă a naţiunei La alegeri, în discursurile de program, deputaţii şi miniştrii au declarat în public, că ei nu vor suferi ca cineva să se atingă de regulament şi iată aceiaşi oameni, cari cu ajutorul actualului regulament au ajuns la putere, vin ei să revizuiască acest regulament.

Şi pe ce motive se întemeiază necesitatea acestei revizuiri? Oratorii, cari au apărat proiectul, au invocat deosebite motive. Inainte de toate s'au referit la Croaţi. Dar cum suntem noi de vină dacă guvernul nu se ştie înţelege cu Croaţii şi-i sileşte să lupte din toate puterile împotriva proiectelor lui? Nu regulamentul poartă vina acestor fenomene, ci *o poartă însuşi guvernul.* Impotriva opoziţiei maghiare revizuirea e zadarnică, împotriva opoziţiei naţionalităţilor e de prisos, fiindcă preşedintele Rakovszky a dat pildă cum trebue interpretat regulamentul. Popoarele nemaghiare n'au păcătuit niciodată împotriva patriei, e dară o acuză nefondată ce ni se aduce, că noi am putea alcătui cândva o minoritate antipatriotică.

Ministru Apponyi a declarat că, ce-i drept, el şi prietenii săi pe vremuri au fost duşmani ai revizuirii, dar au fost duşmani, fiind convinşi că între împrejurările parlamentare din Ungaria minoritatea nici odată nu va putea ajunge majoritate. Uită însă d. ministru de culte, că el şi tovarăşii săi au ajuns în majoritate numai în urma luptei lor pentru *sfinţenia regulamentului.*

Eu nu cred că revizuirea ar fi îndreptată împotriva noastră. Nu cred că interesele noastre ar fi primejduite prin ea. Ne doare, însă, că apărătorii revizuirii o apără învinuindu-ne, că noi popoarele nemaghiare suntem duşmanii poporului maghiar.

O voce: N'au zis-o!

Dep. V. *Goldiş*: Popoarele nemaghiare nici odată n'au păcătuit împotriva patriei (*Zgomot. Vociferări în stânga: In 1848, însă, da!*) Daţi-mi voie să răspund scurt dar franc şi energic la necurmatele aceste întreruperi cu aluzii la anul 1848. *Noi românii, sârbii, slovacii n'am luptat în 1848 împotriva patriei şi a maghiarilor, ci ne-am apărat numai naţionalitatea!* (Zgomot. Preş. sună). Epoca din 48 ni-a promis libertatea, în schimb, însă, a voit să ne ia naţionalitatea, iar nouă libertatea fără naţionalitate, nu ne trebuie. (*Aprobări la naţionalişti*). Declarăm aici cu toată sinceritatea, că naţionalitatea noastră ni-e mai dragă decât orice libertate din lume. (*Aplauze şi aprobări îndelungate la naţionalişti*). Şi avem atâta tărie bărbătească să declarăm *că oricine ni-ar ataca şi în viitor naţionalitatea, noi întotdeauna vom fi gata s'o apărăm cu toate puterile* (Zgomot. Preş. sună), *căci sau vom dobândi drepturile ce ni se cuvin, sau vom pieri.* (Aplauze la naţionalişti, (zgomot. Preş. sună).

De încheiere oratorul se declară contra proiectului şi se alătură la propunerea dep. Polit.

Dep. Dr. Stefan C. *Pop* referindu-se la observarea dep. Csepány că naţionaliştii au fost înţeleşi cu guvernul, când s'a desbătut pactul economic cu Austria şi s'a votat cvota, protestează în contra acestei suspicionări. Din ziarul stenografic al camerei, zice oratorul, se poate învedera că numai noi şi Croaţii am apărat interesele ţării, numai noi am combătut, în mod serios, transacţiunea şi ridicarea cotei. In ce priveşte apoi afirmaţia, că am fi fost înţeleşi cu guvernul, aceasta e o învinuire atât de gratuită, încât nici nu mai e nevoie să fie desminţită, mai ales când se ştie că n'a fost până acum guvern ungar care să ne fi tratat atât de brutal, ca şi actualul guvern. Protestăm, prin urmare, împotriva acestor fel de apucături lipsite de seriozitate.

Dep. Pop combate apoi energic toate argumentele aduse în favorul revisuirei, analisând vorbirile rostite de Apponyi şi Andrassy, se declară contra proiectului revisuirei şi invită guvernul, ca să presente de urgenţă proiectele de legi, cari au de scop estinderea şi asigurarea drepturilor cetăţeneşti şi politice.

*

Urmează mai multe interpelări. Ministrul *Apponyi* a răspuns, precum am amintit eri, la interpelaţia dep. Bozoky în *chestiunea învăţământului din comitatul Sibiiu.*

Dep *Farkashazy* a interpelat în *chestia discursului rostit de fostul ministru Kristoffy. Wekerle* a răspuns. Răspunsul lui Wekerle l'am dat în n-rul de eri în resumat.

Dep. *Hammersberg* a interpelat în chestia *politicei ce o observă guvernul ungar în Croaţia.* Ministrul *Wekerle* a răspuns imediat. El a declarat că banul Croaţiei nu va ceda în faţa maiorităţei dietei, va rămânea în funcţiune atâta vreme, cât va urmări politica fixată de acord cu guvernul ungar. Banul se va sili să facă în Croaţia o politică de conciliaţiune întrebuinţând mijloacele legale, dar în caz de escese, ameninţându-se siguranţa statului sau a persónei şi proprietăţei, şi când nu s'ar putea combate acele tendinţe prin mijloacele legale, banul nu se va da în lături, fiind autorizat de guvernul ungar a întrebuinţa şi mijloace extraordinare. Wekerle a mai spus că are convingerea că terorismul şi falşificarea opiniei publice nu va putea face ca naţiunea să rătăcească multă vreme şi că justiţia va trebui să învingă.

Cestiunea liniei ferate balcanice în Camera italiană.

In şedinţa de Mercuri a Camerei italiene, d l *Tittoni*, ministrul afacerilor străine, răspunzând diferiţilor oratori în cestiunea moţiunei privitoare la drumurile de fier în Balcani, spune că este inexact că comunicaţiunea drumului de fier Dvac-Mitrovitza, ar fi fost o surprindere pentru dânsul. Ministrul declară că la intrevederile dela Desio şi Semmering s'au discutat argumentele politice, constatându-se *acordul perfect al vederilor politice al ambelor state*; amănuntele cestiunilor comerciale şi economice n'au fost însă discutate, s'a recunoscut numai principiul, că fiecare stat va putea desfăşura în mod independent iniţiativa sa în această direcţiune *cu singura condiţiune de a nu se păgubi reciproc.* In consecinţă nu s'a vorbit atunci de cestiunea drumului de fier Uvac la Mitrovitza. Totuşi, a zis d-l Tottoni, am fost prevenit de intenţiunea Austro-Ungariei de a construi linia Uvac-Mitroviţa înainte de rostirea discursului baronului Aehrenthal în delegaţiuni.

Este evident că nu s'ar putea contesta Austro-Ungariei acest drept, ce i s'a recunoscut de tratatul din Berlin, decât în cazul când ar fi fost vorba de un monopol al drumurilor de fier, dar din momentul ce la fel cu Austro-Ungaria pot construi linii mai avantagioase pentru comersul lor şi Italia şi celelalte puteri şi state balcanice, Italia a căzut repede de acord nu numai cu Austro-Ungaria dar şi cu Rusia şi pe această bază echitabilă o înţelegere a fost uşoară.

Ministrul vorbeşte de atitudinea Italiei, a Austro-Ungariei şi Rusiei şi examinează apoi atitudinea Franţei, Angliei, Germaniei şi conchide că cestiunea care la un moment dat părea că poate turbura orizontul politic european. este acum în drum spre o soluţiune echitabilă, în care se ţine seama de interesele italiene. *Ministrul observă şi faptul, că Italia a stipulat de curând tratate de comerţ cu România, Serbia şi Bulgaria* şi că drumurile de fier la Adriatică, ar pune Italia în relaţiuni mai directe cu aceste trei ţări, sporind şi traficul nostru şi mişcarea din porturile Adriaticei.

Continuând, d-l Tittoni spune că are convingerea că obiecţiunea Angliei: că nu s'ar putea obţine noile linii ferate decât în dauna reformelor macedonene, ar fi justificată numai în cazul când fiecare putere şi-ar concentra toată acţiunea în profitul unei concesiuni de cale ferată, care ar interesa-o direct şi s'ar prezenta Turciei ca un postulat, dar acest pericol va putea fi înconjurat dacă puterile hotăresc că drumurile de fier, fiind un puternic factor de progres, construirea lor trebueşte socotită ca o parte esenţială din opera de reforme în Macedonia. Concertul european ar trebui să sprijine colectiv construirea tutulor liniilor practice.

D-l Tittoni declară, că concertul european este mai riguros şi mai activ decât niciodată, iar Italia, adversara orcărui fel de monopol în Balcani, rămâne în concertul european pentrucă acţiunea lui răspunde mai bine decât orice interesclor, principiilor şi tradiţiunilor Italiei.

D-l Tittoni şi-a încheiat cuvântarea spunând că opera de pacificare prin reforme a Macedoniei rămâne sarcina şi datoria Europei civilizate. Italia va da pentru realizarea acestei opere tot concursul ei.

Asigurarea exportului român de vite în Austro-Ungaria.

In şedinţa de Marţi a camerei române dep. *Enăşescu* şi-a desvoltat interpelarea asupra *asigurărei exportului de vite în Austro-Ungaria şi a unui tarif mai scăzut pentru cerealele române.*

Dep. *Enăşescu* spune că pricina sărăcirei proprietarilor şi a ţăranilor este politica economică greşită, pe care au făcut'o guvernele române dela 1888 încoace. De atunci n'am avut debuşeuri pentru vitele noastre. Fără creşterea vitelor, agricultura nu e rentabilă. Oratorul cere, ca să se pună o taxă vamală pe cerealele străine cari întră în ţară, şi se ridică împotriva avantagiilor acordate companiei engleze pentru exportul de carne.

De asemenea, zice interpelantul, agricultura nu foloseşte de pe urma fabricelor de zahar, cărora li se acordă avantagii aşa de însemnate. De vre-o treizeci de ani toate »avantagiile« acordate agriculturei românesti s'au întors contra ei. Dela 1893 exportul nostru în Germania a scăzut, pe când importul din această ţară a crescut. De asemenea balanţa comercială cu Austro-Ungaria e în defavorul nostru. In aceste condiţii e mai preferabil să avem războiu vamal. Austro-Ungaria a isbit cu taxe foarte grele cerealele române, protejându-şi agricultura, pe când noi nu avem nici o vamă pe cerealele străine. Iată pricina mizeriei ţăranului nostru. Reformele agrare actuale nu au schimbat situaţia, ci au atins numai interesele marei proprietăţi. Ea face sacrificii cu plăcere. I s'au luat 450.000 hectare pentru izlazuri, cari nu produc nimic. Produsul muncei naţionale nu este destul de bine plătit. Oratorul roagă guvernul, ca la încheierea convenţiei cu Austro-Ungaria să ţie seamă de interesele agriculturei. Inainte de toate să se denunţe actuala convenţie.

Dep. Ion *Lahovary* zice, că d-l Enăşescu nu cunoaşte de loc contractul pe care l'a încheiat România cu o societate engleză pentru exportul de carne. Acest contract a fost încheiat tocmai, ca să se înlocuiască debuşeul din Austro-Ungaria cu cel din Anglia, care importă carne de un miliard pe an. *Toate guvernele au încercat să deschidă graniţele din Austro-Ungaria, în zadar.* Această ţară nu va consimţi să piardă pentru vitele sale clientela de 60 de milioane a Germaniei, pentru cele 6 milioane ale noastre. In Englitera vom putea exporta până la 60 milioane pe an. In acest scop am făcut contractul cu societatea engleză, care e foarte serioasă.

Ministrul Dim. *Sturdza* răspunde că la o parte din spusele d-lui Enăşescu a răspuns d-l Lahovary. D-l interpelator a criticat legea învoielilor agricole. D-sa a recunoscut că izlazurile comunale vor da putinţă ţăranilor de a creşte mai multe vite, dar a obiectat că el nu va avea ce face cu aceste vite, pentru că n'avem graniţele deschise. Obiecţiunea nu stă pe picioare.

Să nu se vorbească de războiu vamal; tendinţa modernă este ca popoarele să trăiască în bună înţelegere. Este sigur că starea rea a ţăranilor provine mai cu seamă din felul cum erau aşezate relaţiunile lor cu proprietarii.

Timpurile s'au schimbat acum. Nu se mai face cultură de vite, nu fiindcă sunt închise graniţele cu Austro-Ungaria, ci fiindcă, cu ajutorul căilor de comunicaţie, cultura grânelor e mai remunerătoare. Oratorul insistă asupra progreselor făcute de agricultură în Occident, şi asupra cererilor agrarienilor din toate ţările.

Prima condiţie pentru o agricultură este, ca *munca să fie liberă*, si asta am căutat s'o facem prin reformele noastre. In toate ramurile de activitate trebue să desvoltăm mai multă energie şi agerime, ca să nu rămânem în urma celorlalte popoare. Să luăm pildă de la Japonezi, cari în 50 de ani au făcut progrese uimitoare.

D-l Enăşescu ne-a cerut ca să denunţăm tractatul cu Austria. Nu e cu putinţă. *Viaţa popoarelor europene este aşa de legată, încât nimeni nu poate trăi izolat.* Avem cinci legături de cale ferată cu Austria; suntem legaţi şi, dacă am vrea să ne izolăm, am suferi pierderi mari.

Instituţia teatrului naţional în România.

Interpelaţia d-lui N. Iorga.

In şedinţa de Mercuri a camerei române, s'a desfăşurat o discuţiune frumoasă şi înălţătoare în jurul chestiunei misiunei naţionale, ce o are s'o îndeplinească teatrul naţional în viaţa poporului român. In această şedinţă dl *Nicolae Iorga* şi-a desvoltat interpelarea sa adresată ministrului de instrucţiune cu privire la modul, *cum e condusă astăzi* instituţia teatrului naţional.

Iată în resumat discuţia, care s'a urmat:

Teatrul naţional, a zis dl Iorga, e o chestiune de viaţă morală a poporului român. Pentru ridicarea nivelului cultural şi moral al ţărei, trebue să ne folosim de toate instituţiile noastre naţionale. Teatrul trebue deci să fie o armă de luptă. Din punctul acesta de vedere, teatrul nostru naţional e dator, să ţină seama de toate aspiraţiile neamului. El nu poate funcţiona ca instituţie independentă, fără să joace nici un rol în opera această mare de regenerare naţională.

Este o mare deosebire între teatrul nostru naţional şi teatrul parizian, după cum se deosibeşte şi poporul nostru de cel francez. Acolo teatrul poate procura ori când publicului distracţii frivole, în vreme ce teatrul nostru naţional, mai ales în împrejurările actuale, are o menire mult mai înaltă. Guvernul nostru poate exercita controlul său asupra întregei instituţiuni obligând-o să-şi îndeplinească misiunea ei adevărată.

Se ştie ce scop au urmărit întemeietorii teatrului naţional la 1830. Punctele de căpetenie erau atunci două: *cultivarea limbei româneşti* şi *crearea unei literaturi dramatice naţionale.* Oamenii de pe vremile acelea înţelegeau adevărata menire a teatrului; în lipsă de opere originale traduceau din franţuzeşte piese cu desăvârşire morale. Pe atunci nu se reprezentau pornografii pe scena teatrului. Azi însă, în anii celei mai sângeroase drame ce s'a deslănţuit vreodată în viaţa poporului român, Teatrul naţional reprezintă piese ca *»Josetta«*, *»Enigma«* şi *»Hoţul«*. Aşa înţelegem noi azi să preparăm conştiinţa naţională!

Dl Iorga face apoi istoricul teatrului naţional din Iaşi, care a fost un element de luptă politică şi socială. El a fost întemeiat de Alexandri, Kogălniceanu şi Negruţi în anul 1840, oameni pătrunşi de rolul acestei instituţiuni culturale. Azi nu vedem reprezentându se nici o operă mare din literaturile clasice. Nu vedem jucându-se nici opere ale marilor scriitori moderni, opere destul de numeroase în multe literaturi.

Noi înşine avem atâţi scriitori de talent. E destul să numesc ca scriitori pe Sadoveanu, Iosif şi alţii cari, încurajaţi, ar putea să scrie şi piese de teatru. Avem apoi traducători buni în proză şi versuri, şi când avem atâtea mijloace la îndemână, nu e drept să cerem ca pe prima noastră scenă să se joace piese în adevăr frumoase şi cu fond social?

Oratorul vorbeşte de situaţia intelectuală a Ungariei, care a rămas eminent naţională. Direcţia teatrului nostru a în-

---

Că mi le fură? dar eu veghez, căci ele-mi sunt comoara cea mai scumpă.

»Da, asta mi-a produs o durere nemărginită. M'am întrebat, dacă nu cumva vei fi având în adâncul inimei d-tale vre-o umbră de părere de rău? Nu părerea de rău de a mă fi iubit, căci ştiu că ai să mă iubeşti în veci, dar părerea de rău de-aţi fi arătat pe hârtia albă această iubire vie, în ceasuri când inima d-tale nu se destăinuia mie, ci condeiului pe care-l ţineai în mână. Când iubim, simţim trebuinţe de a împărtăşi, trebuinţa înduioşătoare de a vorbi sau scrie, şi noi vorbim, şi noi scriem. Cuvintele sboară, cuvintele dulci plămidite din muzică, din aier şi drăgălăşie, calde, uşoare, evaporate îndată ce au fost rostite, cari rămân numai în memorie. dar pe cari nu le putem nici vedea, nici atinge, nici săruta, ca şi acelea pe cari le scrie mâna d-tale. Scrisorile d-tale? Da, ţi le înapoiez. Dar ce amărăciune!

»De bună seamă ai avut, după faptă. pudoarea delicată pentru cuvintele, cari nu se mai pot şterge. Ţi-a părut rău, în sufletul d-tale simţitor şi timid, că ai scris unui om pe care îl iubiai. Ţi-ai amintit fraze, cari ţi-au răscolit amintirea şi ţi-ai zis: »Am să fac cenuşă din aceste cuvinte«.

»Fii mulţumită, fi liniştită. Iată scrisorile d-tale. Te iubesc«.

(Va urma).

cercat, nu o vorbă, să reprezinte şi câteva episoade din istoria noastră naţională, cu ocazia expoziţiei jubilare. Se ştie însă ce mascaradă a eşit din toate acele încercări puerile. De atunci nu s'a mai făcut nimic şi piesele cu subiect naţional şi moral au rămas închise în cartoanele teatrului

Dl Iorga termină, spunând că teatrul naţional trebue să rămână o instituţie naţională (Aplauze).

Dep. *I. Procopiu* spune că situaţia teatrului naţional nu este tocmai strălucită. Aceasta însă nu îndreptăţeşte atacurile d-lui Iorga. In calitate de membru în comitetul teatral, se află în posesiunea tabloului ultimilor zece ani de activitate teatrală, de unde se poate vedea fizionomia exactă a teatrului nostru. Sub direcţia d-lui Grădişteanu, Ghica, Sihleanu, s'au reprezentat multe piese româneşti. Sub dl Davila, s'au jucat într'adevăr, foarte multe piese străine Dar aceste aduc beneficii, cari sunt neapărat necesare la întreţinerea teatrului. Nu ar putea statul să pună la dispoziţia teatrului subvenţiuni atât de mari, ca să se monteze piesele româneşti, cari nu mai au şansa să fie reluate.

Ministrul instrucţiunei dl *Haret* declară că este de acord cu dl Iorga. *Un teatru naţional trebue să-şi îndeplinească misiunea sa naţională.* (Aplauze). D-sa spune că nu l'au putut convinge argumentele d-lui Procopiu. Piesele străine, reprezentate pe prima noastră scenă, nu sunt făcute anume ca să fie jucate la noi. (Apl). Nu este vorba acum despre deficitele teatrului. (Aplauze).

Statul subvenţionează teatrul nostru naţional cu suma de 300.000 lei. Acest ajutor este destul de însemnat, faţă cu sacrificiile ce se fac în alte ţări, unde nu se acordă de obicei subvenţiuni prea mari. Prin urmare răul nu decurge din lipsa de fonduri. *Dl Iorga a avut dreptate, când a spus că literatura noastră nu este încurajată.* Dar statul nu are de cât foarte puţine mijloace pentru a face aceasta. Este de datoria teatrului naţional *să încurajeze pe scriitorii noştri de talent, reprezentând lucrările lor originale, cât şi traducerile bune.* Este regretabil, că nu s'a făcut până acum aceasta.

Dar răul nu se va îndrepta prin schimbarea persoanelor însărcinate cu conducerea teatrului. Este nevoe de o *refacere totală a instituţiei, despre care mă voiu ocupa îndată ce timpul îmi va permite.* Atunci sper, că teatrul naţional reorganizat în întregime, va corespunde aşteptărilor dv. (Aplauze).

ŞTIRILE ZILEI.

— 29 Februarie v.

Intrevedere între regele Carol şi Maj Sa Monarchul. Din Bucureşti se anunţă, că din cauza prelungirei sesiunei parlamentare regele Carol nu va mai pleca la sud. Regele României va întreprinde în cursul verei o călătorie mai lungă şi cu acest prilej se va întâlni cu împăratul Francisc Iosif la Ischl.

Proces de pressă. Procuratura din Budapesta a intentat un nou proces de pressă, al 11-lea, ziarului »Lupta« pentru un articol de fond în chestia *măcelului din Cernova.*

Cărţi şi reviste oprite din Ungaria. Ministrul ung. de comerciu a detras debitul postal următoarelor ziare reviste şi cărţi române: Ziarul *„Secolul"* din Bucureşti. Revista *„Viaţa Românească"* din Iaşi, redactată de C. Stere şi P. Bujor. Cartea *„Neamul românesc în Ardeal şi Ţara ungurească"* de d-l profesor univ. N. Iorga din Bucureşti (apărută în 1906 la Bucureşti, institutul »Minerva«, 2 volume). Cartea *„Ştefan cel mare"* de Alex. Lăpădatu (Bucureşti 1904). Cartea *„Avem cu ce să ne mândrim"* de S. Duţescu-Duţu (Bucureşti 1903). Cartea *„Mihail Eminescu. Scrieri politice şi literare vol. I. (1870—1877"* (Bucureşti 1905.)

Au mai fost oprite: Ziarul slovac »*Rovnost Ludu*« din Chicago (America), revista cehă *„Nase Slovensko"* din Praga şi ziarul sloven *„Stajerk"* din Ptuju (Carintia.)

Conferenţe publice în Lugoj. Sub egida Reuniunei de ajutorare a femeilor române din Lugoj va începe, precum cetim în »Drapelul«, Duminecă în 2 (15) Martie d-l Dr. V. Branisce o serie de conferenţe în Lugoj, tractând subiecte din domeniul istoriei, literaturei şi evoluţiunei noastre culturale naţionale. Deosebită atenţiune se va da istoriei bănăţene, care s'a nesocotit atât de mult până acum la noi.

Preot harnic, comună bravă. Ni-se scrie: Inainte cu 15 ani Românii din comuna *Sarafola* erau tare înapoi. Dumnezeu le-a dăruit un preot luminat şi harnic, care a ridicat comuna numită la loc de frunte. De când acest apostol a pus piciorul în comuna aceasta, lucrurile merg foarte bine. Sub conducerea înţeleaptă a acestui apostol, Românii de aci şi-au zidit o biserică de toată frumseţa, o şcoală ca un gimnaziu. Inainte treburile comunei erau conduse de Sârbi şi nemţi. Azi cârma e în mânile Românilor, iar acum câteva zile, luminaţi de iubitul lor preot, au ridicat salarele învăţătoreşti la suma cerută de lege. — *tr.*

Confiscarea unui calendar slovac. Din Zsakolka se comunică, că poliţia în urma avizului procuraturei din Presburg a făcut o perchiziţie la tipografia Teslik, unde a confiscat toate exemplarele calendarului slovac pe 1908 edat de către deputatul slovac Paul Blaho. Acest calendar reproduce articolul »*Documente privitoare la suferinţele Slovacilor*« articol pentru care s'a intentat proces de pressă mai multor ziare slovace.

Preşedenţia Statelor-Unite. Din New-York se anunţă că decisiunea comitetului republican din New-York, de a susţine candidatura guvernatorului Hughes, a produs o enormă senzaţie. Hughes este foarte iubit şi candidatura lui pune într'o grea situaţie pe candidatul Taft. Se afirmă că preşedintele Roosevelt ar fi declarat că în cazul când reuşita lui Taft n'ar fi sigură, atunci va candida el din nou pentru preşedinţie. »Ori Taft, ori eu« — ar fi spus Roosevelt.

Moartea unui literat italian. Din Bordighera se telegrafiază că a murit în mod subit literatul italian Edmondo d'Amicis. Edmondo d'Amicis s'a născut în Oneglia la 1846. El s'a dedat la început carierei militare şi mai târziu s'a stabilit în Turin unde şi-a început cariera literară.

O insulă. loc de repaos pentru funcţionari. Primarul Vienei Dr. *Lueger* însoţit de mai mulţi amici ai săi, cari veniseră la Lovrana spre al cerceta, a făcut o escursiune la insula Arbe (posesia Dalmaţiei). Scopul escursiunei era să cerceteze de aproape insula şi aflându-o ca loc potrivit de repaos pentru funcţionari să o şi cumpere. La insula Arbe să fac escursiuni din Abazzia aşa că plecând dimineaţa din Abazia seara ajungi la Arbe. Insula are o poziţiune încântătoare împresurată de verdeaţă cu o vegetaţiune sudică, clima ei este dulce. Preste tot se văd rămăşiţe de palaturi vechi veneţiane. Locuitorii ei sunt în număr de 4500 Sârbo-Croaţi. Dacă se va cumpăra insula, cum intenţionează Dr. Lueger, ni se spune că se va pune condiţia ca persoane cu boale infecţioase să nu fie primite acolo.

Arestarea unei revoluţionare ruse. După cererea guvernului rus, a fost arestată în New-York revoluţionara rusă Olga Stein, care este invinuită că a trădat secrete de ale flotei şi armatei ruse unor state străine. Autorităţile au găsit că nu este caz de extrădare în aceasta afacere, dar s'a intentat acţiune publică contra ei pentru că este acuzată de o defraudare de 100,000 de coroane.

Atentatul contra regelui Norvegiei. — Iată câteva amănunte asupra atentatului săvârşit contra regelui Norvegiei: Miercuri pe la orele 2 după amiazi, pe când lumea se plimba prin parcul regal, s'au auzit de odată detunături de puşcă. Lumea speriată a fugit în toate părţile. S'a constatat, că primul foc a fost tras dela o depărtare de 300 de metri. Atentatorul a tras asupra palatului regal şi a spart câteva ferestre. Focurile de puşcă au fost îndreptate şi asupra monumentului lui Carl Iohann. Doi oameni din mulţime au voit să pună mâna pe atentator, dar acesta ameninţându-i cu împuşcarea, ei s'au retras. In sfârşit poliţia sosind a arestat pe atentator. La poliţie s'a dovedit, că el se numeşte Ioan Green şi că este un fost funcţionar suedez, care a fost condamnat odată pentru furt şi apoi închis într'o casă de nebuni. Puşca, de care s'a servit, este o armă Remington. In buzunarul lui s'au mai găsit încă o sută de gloanţe. El a spus la poliţie, că a încercat să omoare pe regele Norvegiei, deoarece naţiunea nu are nevoe de nici un suveran. S'a constatat că el este nebun. Familia regală se afla în timpul atentatului în localitatea Voxenkolen.

Regele Alfonso a sosit Miercuri la Barcelona. Dela gară s'a dus direct la biserica Mercedes, unde s'a oficiat un serviciu divin. De aci el s'a dus la căpitănia portului, din balconul căreia a privit la defilarea trupelor. In momentul când regele sosea la căpitănie, vapoarele de războiu spaniole şi austro-ungare au salutat sosirea regelui cu salve de tun. Ambasadorul austro-ungar la Madrid a prezentat regelui Alfons pe ofiţerii escadrei. Regele le-a urat bunăvenire şi i-a salutat cu multă căldură. Regele a spus că el are cea mai mare simpatie pentru flota austro-ungară şi mulţumeşte împăratului Francisc Iosif în numele Spaniei pentru vizita flotei austro-ungare. După aceasta a avut loc pe mare o manevră a flotei austro-ungare, pe care regele a observat'o din balconul căpităniei portului. Amiralul austro-ungar împreună cu ofiţerii escadrei au defilat apoi împreună cu trupele spaniole în faţa regelui, ceeace a făcut publicul să-i aclame cu entuziasm.

Căsătoria suveranului Bulgariei. Corespondentul ziarului »Lokal Anzeiger« a avut o convorbire cu archiepiscopul din Filipopole monseignorul Meiurii asupra dublei căsătorii a prinţului Bulgariei. Archiepiscopul a declarat, că a acordat prinţului Ferdinand dispensa căsătoriei catolice cu condiţiune ca copii să fie crescuţi în credinţa catolică.

Nenorocire la o cursă de automobile. Din Cairo se anunţă, că la cursa de automobile ţinută Mercuri s'a întâmplat o mare nenorocire. Un poliţist a vrut să treacă peste şoseaua pe care circulau automobilele. In aceaşi secundă un automobil sistem Dyon Bouton venea cu o iuţeală vertiginoasă şi a căutat să-l ocolească pentru a nu călca pe poliţist. Manevra aceasta s'a făcut însă în mod nedibaciu, din care cauză automobilul a întrat în mijlocul publicului de pe marginea şoselei. Doi oameni au fost ucişi, 14 au fost grav răniţi. La această cursă au asistat kedivul şi părechea ducală de Connaught.

Bismark — antropolog. In *Revista politico-antropologică* Dr. G Lomer face o încercare semnificativă a da o icoană despre ideile lui Bismark cu privire la cestiunea, ce agită lumea modernă relativă la problema ventilată astăzi despre rassele umane. Bismark pe baza esperienţelor sale din punct de vedere istoric a făcut la timpul său unele enunciaţiuni despre rassa germană, care conglăsuesc cu ideile moderne antropologice. Bismark vedea în rassa germană *principiul bărbătesc,* care trece azi prin Europa, drept principiu rodnic. Popoarele celtice şi slavice sunt de genul femeiesc. Rassa germană având putere deosebit bărbătească nu se poate stăpâni în sine şi dela sine. Fiecare german trăieşte după felul său individual.

Când Germanii sunt uniţi se pot considera ca un torent iresistibil, care nimiceşte tot cei stă în cale. Asta e »furor teutonicus.« Rassele celtice şi slavice, fără să fie fructificate prin sămânţa germană — le socotea B. netrainice. Deşi avea faimosul cancelar al imperiului, creat aşa zicând de el, simpatii pentru Ruşi, totuşi el zicea că Germanii nu sunt în stare să facă nimic. Ei nu pot nimici, dar sunt uşor de condus. In punctul acesta Bismark samănă mult cu renumitul critic şi cunoscător profund al caracterului Ruşilor Victor Hahns. (»De moribus Ruthenorum«.)

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 13 Martie. In şedinţa de eri a vorbit contra proiectului revisuirei dep. *Thoroctzkay,* care a urgentat presentarea proiectului reformei electorale. A urmat la cuvânt dep. Dr. St. *Petrovici,* care a combătut energic proiectul, cerând luarea lui dela ordinea zilei. In chestie personală a luat cuvântul dep. *V. Goldiş* şi a combătut unele aserţiuni ale dep. Hamersberg şi ale prim-ministrului Wekerle din şedinţa de alaltăeri. Ultimul orator a fost dep. naţionalist V. *Damian,* care a vorbit deasemenea contra proiectului revizuirei.

Agram, 13 Martie. Eri *s'a deschis dieta croată.* Pentru evitarea unor eventuale turburări s'au tras cordoane de gendarmi în jurul edificiului dietal. *Miliţia era consignată în casărmi.* Intrarea în palatul dietal se putea face numai pe lângă legitimarea persoanei. Din cauza aceasta s'au ivit numeroase incidente şi certe între deputaţi şi comandanţii gendarmeriei. Pe galerie au fost admise 250 persoane, în majoritate dame din elita societăţii. La orele 11 s'a deschis dieta de preşedintele de etate *Barcsics,* care ocupând locul prezidial constată cu regret, că guvernul a eschis publicul dela şedinţe, aducând numai persoane agreate. (Strigăte: *Jos trabanţii!*) Pentru procederea aceasta, autoritatea dietei trebue să capete satisfacţie. Preşedintele dispune apoi *evacuarea galeriei.* Se face. După aceasta doreşte ca dieta să reia activitatea ei spre binele ţării şi să se *opună ca un bărbat asupririlor de peste Drava.* (Dep. starcevicieni strigă: *Jos cu pactul! Abzug Kossuth! Abzug Wekerle! Abzug Rauch!*) In aceste momente grele trebue să fim uniţi ca Italienii, când s'au luptat pentru unire şi şi-au ales lozinca: Afară cu străinii! (Mai mulţi deputaţi starcevicieni strigă: *Jos pactul! Trăiască regatul croat!* Sârbii strigă: *Trăiască regatul croato-sârb!*) Continuând, preşedintele invită deputaţii ca în semn de respect faţă de voinţa poporului, care şi-a aflat expresiune în recentele alegeri, să se ridice în picioare. (Toţi s'au ridicat). Guvernul, care a suferit o astfel de înfrângere, nu vrea, contra voinţei poporului, să se retragă. Pentru aceea să-i strigăm banului, *acestui lacai al Maghiarilor: „Jos cu tine, nevrednicule! Repăşeşte!* (Aplauze)

La orele 11 $^{1}/_{4}$ a sosit banul însoţit de şefii de secţie şi fişpani. Intrarea în sală s'a făcut în mijlocul unei tăceri mormântale. Când banul a luat în primire rescriptul regal, deputatul Radics strigă: *Abzug trabanţii!* Banul dă apoi cetire rescriptului!

In *Rescriptul regal* se zice între altele, că în urma unor explicări deosebite a dispoziţiunilor pactului croat s'au ivit între regatele unite şi indisolubile ale Ungariei, Croaţiei şi Sloveniei, astfel de neînţelegeri, încât nu numai s'a împedecat în mod sistematic desvoltarea normală a acestor legături indisolubile, — ci s'au ivit tendinţe, cari au început să treacă departe peste marginile drepturilor garantate pe baza pactului încheiat. Pentru aplanarea acestor greşeli în explicarea legei fundamentale şi a neînţelegerilor *trebue mai întâiu rezolvite diferinţele în ce priveşte cestiunile de limbă şi de drapele* şi trebue create legi, cari să corespundă dorinţei exprimate de-a se *lărgi cercul de activitate a dietei* în ce priveşte fixarea dărilor şi a adausurilor după dările directe. Spre scopul acesta banul va face în înţelegere cu guvernul central, propuneri privitoare la convocarea deputaţiunei regnicolare, de a cărei competinţă se ţin aceste cestiuni.

Rescriptul enumera apoi proiectele de legi, cari se vor presenta dietei, între cari va fi şi un proiect privitor la *reforma electorală.*

După cetirea rescriptului deputaţii au făcut ovaţii regelui. După aceasta deputaţii au asistat la serviciul divin.

Şedinţa viitoare se va ţinea mâne, Sâmbătă.

In drumul său spre casă banul a fost huiduit şi fluerat.

Barcelona, 13 Martie. In contra vieţii regelui Alfonso *s'a încercat un atentat cu o bombă.* Atentatul n'a reuşit, deoarece bomba a explodat prea de timpuriu. Bomba a fost aşezată sub un pod, peste care avea să treacă regele, ca să viziteze escadra austro-ungară din portul oraşului.

Bibliografie.

Legătura între filozofie şi ştiinţele experimentale. *I. Inţelesul filosofiei. II. Problema puterii de viaţă ca hotar între filosofie şi ştiinţă,* de M. Strajan. Bucureşti, Tipografia »Independance Roumaine« Preţul 50 bani.

Această broşură a distinsului profesor tratează cu temeiu o chestiune mult discutată azi, la care nu s'a răspuns încă la noi. Cei cari o discută la noi ţin de curentele estreme: unii neagă, alţii afirmă mai mult decât realul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu
Redactor respons.: Victor Branisce.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1907 24 Februarie	Activ:	1908 16 Februarie.	1908 23 Februarie.
116.152,532	81940032 Reser. metal. aur 94364420 34212500 „ Trate aur 38535000	133 420,277	132.899,420
1.191 925	Argint și diverse monede . . .	1.649,719	1 678 458
79 190,730	Portofoliu Român și străin.	71.754 422	73.077,169
30 554,243	*Impr. contra efec. publice 7767300 „ „ „ în cont-corent 17319501	25 347,541	25 086,601
11.999,924	Fonduri publice	11.999.924	11.999.924
15 931,524	Efectele fondului de reservă . .	15.638,508	15 638,508
3 270,12	Efect. fond. de amort. imob și mater.	3 243.121	3 243 121
5.882.259	Imobile	5 928.963	5 929,067
610.795	Mobilier și Mașini de Imprimerie .	643 038	643,103
324 109	Cheltueli de Administrațiune . . .	337 085	342,139
88.861,338	Depozite libere	106.289 184	105.866,484
515,254	Conturi curente	3 273 380	4.970,63
19 721 17[illegible]	Conturi de valori	21.384 616	22 454 833
374 20[illegible],932		400.909,778	403.829 457
	Pasiv:		
12.000 000	Capital	12.000,000	12.000 000
22 697 129	Fond de rezervă	24 574,391	24 574,391
3 343 012	Fondul amortis. imob. și material .	3 603,940	3.603,940
246 785 310	Bilete de Bancă în circulațiune . .	253 928 970	257 201,410
519,145	Dobânzi și beneficii diverse . . .	513,293	583.232
88 861,338	Depozite de retras	106.289 184	105 866 484
—	Conturi curente	—	—
374.205 932	Scomptul 6% * Dobânda 6½%	400.909 778	403.829 4[illegible]7

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à 10 fil. se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria, de pe parcul Rudolf și la **Eremias Nepoții.**